

Agapornikset – Genus Agapornis

Teksti: Sabine Kurt

Agapornikset, genus *Agapornis*, on kiehtonut ihmistä jo pitkään. Miten ihmiset sitten mieltävät lajin, on kutakuinkin näin: "kaksi pientä papukaijaa, jotka kyhjäyttävät orrella aivan kiinni toisissaan". Ranskalaiset kutsuvatkin lajia "Les inseperables" eli "Erottamattomat". Sana *Agapornis* tulee kreikan kielestä *Agape* (rakkaus) ja *Ornis* (linnut) - tästä tulee myös täällä meillä Suomessa lajin paremmin tunnettu nimitys "Rakkauspapukaija". Lintuja kuulee myös kutsuttavat lyhyemmin nimellä "aga".

Suvun yhdeksää (9) *Agapornis*-lajia tavataan aina Madagaskarin ruohikkoalueilta läntisen Afrikan rannikon sisämaille ja sieltä aina pohjoiseen Etiopian ylängöille asti. Jokainen suvun yhdeksän lajia eroavat toisistaan niin geneettisesti kuin maantieteellisestikin. Seitsemän näistä voidaan erotella oikeastaan kahteen varsin erilaiseen ryhmään: ns. silmärenkaallisten ryhmään, johon kuuluu naamio- (*Agapornis personatus*), viktorian- (*Agapornis fischeri*), sambesin- (*Agapornis lillanae*), ja jokikaijanen (*Agapornis nigrigensis*). Madagaskarinkaijanen (*Agapornis canus*), isokaijanen (*Agapornis taranta*) ja savannikaijanen (*Agapornis pullarius*) voidaan taas erottaa sukupuolieroavaisuuksien vuoksi.

Kaksi jäljelle jäävää lajia voidaankin sitten jaotella omiin ryhmiin. Nämä ovat ruusukaijanen (*Agapornis roseicollis*) ja sepelkaijanen (*Agapornis swindernianus*). Suomessa tavataan lähinnä suvun kolmea edustajaa: *Agapornis roseicollis* (ruusukaijanen), *Agapornis personatus* (naamiokaijanen) ja *Agapornis fischeri* (viktoriankaijanen). Kaikki suvun lajit eroavat toisistaan melkoisesti, mutta omaavat kuitenkin jotain samaa; ruumiinrakenne on kutakuinkin samantapainen: pieni (n. 15cm) tanakkavarvainen, lyhytpyrstöinen ja kokoonsa nähden suuren nokan omaava lintu. Kahdeksan näistä tulee Afrikan mantereelta, yksi jäljelle jäävä Madagaskarin saarelta, mantereesta katsottuna koillisessa.

Agapornis personatus Saba ja Sini.
Kuva Lauri Frosti

Afrikasta maailmalle

Ensimmäiset agapornikset tuotiin Eurooppaan 1700-luvulla, jolloin eurooppalaisten kiinnostus Afrikan tutkimukseen oli huipussaan. Eurooppalaiset ihastuivat lähinnä lintujen väriloistoon ja pirteään olemukseen. Agaporniksia pidettiin lemmikkeinä jo Antiikin Kreikassa ja Roomassa. Yksi tunnetuimmista papukaijoja pitävistä kuuluisuuksista oli mm. Aleksanteri Suuri. Näitä viehättäviä lintuja annettiin lahjoiksi kuninkaille ja keisareille, lintuja vietiin ympäri maailman ihmisten mukana ja näin tämä laji on saavuttanut varsin suuren suosion ajan saatossa.

Millaisia ovat agat

Agapornikset elävät kokoonsa nähden pitkään, jopa 20 vuoden ikä ei ole tavatonta, mikäli lintu hoidetaan hyvin. Se mikä usein tulee ihmisille kovin yllätyksenä on, että tämäkin pieni lintu on kuitenkin aito papukaija, mitä ei kannata unohtaa, sillä esimerkiksi agaporniksien nokka voi tehdä tuhojaan varsin vikkelään ja sen puraisu on tuntuva. Luonteeltaan lintu on seurallinen ja pirteä pikku pyrähtelijä. Se on myös fyysiseltä olemukseltaan varsin notkea ja monet lajin ystävät pitävätkin erityisesti linnun temppuiluista orsien ja lelujen kanssa. Vaikka ensialkuun lajista voi kyllä saada varsin rauhallisen ja suloisen kuvan, täytyy kuitenkin muistaa, että agapornikset ovat varsin territoriaalisia ja puolustavat reviiriään viimeiseen asti. Tunnusomaista on varsinkin jalkojen pureskelu, oli se sitten oman tai toisen lajitoverin. Agapornikset ovat pieneen kokoonsa nähden suhteellisen "kiukkuista kansaa", eivätkä tule usein toimeen toisten lintulajien, saatikka toisinaan edes omien lajitoveriensä kanssa. Lintua hankkiessa kannattaa myös ottaa huomioon agaporniksien kantava kimakka ääni, joka useinkin on se, miksi lajia ei suositella. Ääni kumuloituu sen mukaisesti, kuinka monta agapornista on aikeissa hankkia, mutta tästä huolimatta on syytä kuitenkin muistaa, etteivät ne sentään huuda yhtä mittaa

Lintua hankkiessa

Kannattaa ottaa huomioon lintulemmikin sekä hyvät että haasteelliset puolet; pitää muistaa eläimen tarvitsema aika sekä muistaa, että eläimen hankinta ja pito vaa-

tii sekin omat kustannuksensa. Lintujen kanssa tarvitsee päivittäin seurustella, ja ne tulisi myös päästää lentelemään vapaana useamman tunnin verran. Linnut ovat järjestään suhteellisen sotkuista väkeä ja häkki tulisi siivota niin usein kuin mahdollista.

Agapornis on pienen kokonsa vuoksi suhteellisen ideaali lemmikki mm. kerrostalo-asuntoon. Leikkimielisesti voisi sanoa, että agaporniksen kautta saat ihka aidon papukaijan edut minikoossa! Yhdestäkin saa jo vallan hyvän lemmikin. Agaporniksista elää myytti, joka kertoo, että niitä tulisi aina pitää pareittain. Niinpä useat ihmiset – mukaan lukien eläinkauppiat - vielä tänäkin päivänä luulevat, että agaporniksia ei tulisi myydä muutoin kun pareissa. Vaikka kaksi agapornista onkin herttainen näky istuen orrella vierivieren, eivät ne kuole ikävään, vaikka eivät saakaan lajitoveria. Kesyt linnut kiintyvät helposti ihmiseen, varsinkin jos niitä on yksi. Mikäli otat useamman, linnut useimmiten kiintyvät enemmän toisiinsa kuin ihmiseen.

Agapornis roseicollis Vera ja Pete.
Kuva Sabine Kurt

Kun olet valitsemassa lintua, oli se sitten kasvattajalta taikka lemmikkieläinliikkeestä, kannattaa ehdottomasti valita terve ja mukavanoloinen yksilö. Mitä kesympi sen parempi, vaikka villimmästäkin saa loistavan lemmikin ja sekin ajan kuluessa varmasti tottuu sinuun ja kesyyntyy - kesyttämiskeinojakin on useita, jotka voivat hyvinkin tulla tarpeeseen. Eikä kannata huolestua, vaikkei kesykään yksilö heti tule muitta mutkitta kädelle tai anna koskea. Tämä kaikki saattaa viedä aikaa, jotta lintu oppii luottamaan uuteen omistajaansa.

Mikäli olet ostamassa elämäsi ensimmäistä lintua, neuvoisin käymään lemmikkieläinliikkeessä taikka kasvattajalla useampaan otteeseen tutustumassa lintuun/lintuihin. Usein on mahdollista varata lintu/linnut siksi ajaksi, kunnes on varma valinnastaan. Mikään ei ole niin kurjaa kuin kiertoon lähtevä lintu pitovaikeuksien vuoksi! Suositeltua on ottaa poikanen suoraan kasvattajalta. Varmista vain, että poikanen on täysin vieroitettu emostaan ja osaa syödä itsenäisesti!

Koskaan ei myös kannata ostaa lintua sen takia, että kokee linnun olevan huonolla hoidolla liikkeessä ja päättää, että se on pelastettava. Kaiken tiedon keruu etukäteen on mitä suositeltavinta ja suin päin ei koskaan kannata eläintä ottaa.

Summa: Miinus- ja plussapuolet

- + pieni ja sopii hyvin kerrostaloasuntoon
- + helppohoitoinen
- + seurallinen, pirteä ja veikeä
- + ei ole kova tuhoamaan kodin kalusteita
- + pienestä koosta huolimatta elää suhteellisen pitkään
- + hankintahinta ei ole kova

- kimakka ääni
- eivät useimmiten tule toimeen toisten lintulajien kanssa
- pureksivat sumeilematta toisten lintujen jalkoja
- eivät useinkaan opi puhumaan
- Suomessa toistaiseksi vähän saatavilla käsikesyjä poikasia

Agapornis fischerit Allu & Kerttu ja Baba & Blue, kuva Mia Niemi